

COMMUNIO

Slovo na cestu

V nebi máte víc přátel, než si myslíte

„Netušila jsem, že máte tolik nepřátel,“ slyšel jsem s hořkostí od jedné členky naší církve, která tím komentovala poslední synodu. Mlčky jsem se usmál. Vzpomněl jsem si totiž na častou hlášku, která mi (a asi skoro každému) přichází v e-mailové korespondenci: „Na Facebooku máte více přátel, než myslíte.“ Co tím chce odesílatel říci, nevím. Co tím chtěla říci moje sestra v Kristu, vím a bolí mě to.

První listopadový den nám připomíná jiné přátelství. Slavíme svátek Všech svatých. Svatí jsou ve staré křesťanské tradici ti, kteří byli spaseni – v listech apoštola Pavla se dokonce výraz svatý používá jako synonymum pro všechny křesťany. Apoštol Pavel, jak v jeho listech můžeme číst, přitom nemá o mnoha členech svých obcí, o svých „svatých“, také žádné iluze a vidí je velmi realisticky.

Když slavíme svátek Všech svatých, neoslavujeme jen anonymní dav, který nudnými popěvkami povinně oslavuje na polštářích nebeských oblaků svého Pána, ale svůj duchovní domov, a děkujeme za duchovní společenství, k němuž patříme tady i tam. A hlavně toho, který bude přebývat mezi nimi, a oni budou jeho lid; on sám, jejich Bůh, bude s nimi, a se-
tře jim každou slzu s očima.

Ježíš nás nazývá svými přáteli a zároveň říká, že to nebudeme mít lehké, a to je důležité sdělení, které vypovídá o tom, že těm, které dnes oslavujeme, a které označuje církevní tradice pojmem svatí, život nic nedaroval, že měli těžkosti stejně jako my: se sebou samými,

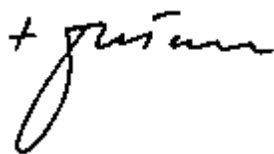
s druhými, ano i s Bohem. Že svatí se museli mnoho učit a mnoho zkusit, že museli poznávat, že existují situace, které nelze změnit, nýbrž jen snášet, že jsou hranice, které nelze překročit, že všechno má svůj čas. Byli to, a jsou to, lidé jako my, měli těžkosti, neúspěchy a hříchy jako my. A co se z nich stalo, není samozřejmostí, nýbrž dílem toho, co máme k dispozici i my: Boží milosti a lidské spolupráce s ní.

Mám rád tenhle svátek. Dává mi prostor, abych se do něj vešel i já. Bez soch, bez legend, bez potlesku – jen tak s Boží láskou, které člověk otvírá své srdce.

Milí sourozenci v Kristu, hlavu vzhůru!

Nejen na Facebooku, ale především v nebi máme více přátel, než myslíme.

Váš bratr

Podzim v Evropě

Přátelé, máte rádi podzim? Plískanice, nekonečné mrholení, bláto, ranní mlhy, brzy tma a přes den zamračená obloha i lidské tváře? Podzim může nastavit svou vlídnější tvář: krásné barvičky na listech stromů, zvláštní kouzlo podzimního sluníčka, pokud vystrčí svou hlavu, a celková ta zadumaná atmosféra, kdy se matka Země pomalu chystá ulehnout k zimnímu odpočinku. Svě domy i zahrady připravujeme na zimu, snažíme se stihnout, co se dá...

Nedávno mi můj dobrý přítel řekl, že má rád podzim, protože sklízíme, co jsme zaseli. A můžete si tam dosadit cokoli, ne jen jablka, hrušky, ořechy a to, co vyrostlo na poli. Tahle jeho věta mě neustále pronásleduje a musím o své sklizni přemýšlet. Není to zrovna biblická myšlenka, protože víme, že na Boží vinici jiný seje a jiný sklízí, ale ovoce našeho života si sklízíme sami a mnohokrát, třeba i na podzim.

Někdy si říkám, že bychom si měli z přírody vzít příklad a s blížící se zimou zpomalit, více popřemýšlet, kam vůbec směřujeme, zda bychom neměli svůj vnitřní sluch lépe vyladit na Boží hlas a nechat se vést. K tomuto rozjímání je podle mého podzim ideální.

Ovšem, pokud máte střechu nad hlavou, teplo, co jíst a pít, co si do těch plískanic obléci, to se to dumá, přemýšlí... a dokonce i na něco moudrého přijdeme. Ale tento podzim má ještě jednu barvu navíc. V Evropě, a dokonce ne tak daleko od nás, jsou lidé bez domova. Je jich spousta. Jsou tam děti, >>>

Obsah

48. synoda v Pacově	5
Rozhovor s Jorisem Vercammenem.....	7
Rozhovor s Mikem Klusmeyerem	10
Dějiny českého starokatolictví	12
Svatý Vincenc z Ierina	16
Prameny východní spirituality.....	18
Zprávy.....	19

COMMUNIO – vydává Starokatolická církev v ČR, Na Bateriích 27, Praha 6, 162 00
ISSN 1805-1243
Registrační číslo MK ČR E 20002.
Vyšlo 12. 11. 2015
tel. 224 319 528
e-mail: stkat@starokatolici.cz
www.starokatolici.cz

Za toto číslo zodpovídá redakční rada.
Náklady na výrobu tohoto čísla činí 20 Kč. Děkujeme za příspěvek na papír a tisk.

Grafická úprava a DTP: Marek Bárta

Neoznačené fotografie archiv redakce.

mámy s bříšky, staří lidé, a těm naše osobní podzimní sklizně moc neříkají. Potřebují to, co my doma máme. Oni to měli také, jenže mnozí z nich utekli před popravou pseudonáboženských šilenců. Když tak nad tím přemýšlím, docházím k absurdnímu závěru: svět se zbláznil, svět vypadá, jako by ho Bůh opustil. Ten závěr je opravdu absurdní a samozřejmě ho nemíním vážně. Jen to tak někdy vypadá.

Milí bratři a sestry, odpusťte mi tyto řádky, pokud otázku migrantů máte vyřešenou. Já ji vyřešenou nemám. Jen jsem si stoprocentně

jistý, že se v budoucnu s těmito putujícími lidmi za lepším světem budeme i v té naší malé české kotlině potkávat a Ježíš nám nastaví zrcadlo. Jakoby nám naše křesťanská víra nechtěla dopřát ten podzimní klídek a už vůbec ne klidný Advent a Vánoce. Jsou tady bližní, kteří budou potřebovat pomoc a nejen finanční sbírku a modlitbu.

Jaká bude naše sklizeň?

Hezký podzimní čas vám všem přeje

✠ Aleš Svoboda
(duchovní v Soběslavi a v Písku)

48. synoda v Pacově

Ve dnech 16.–17. října 2015 se v Pacově uskutečnila 48. (mimořádná) synoda Starokatolické církve v ČR, která měla na svém pořadu jediný, ale o to více důležitý, bod programu: hlasování o prodloužení období biskupského úřadu našeho biskupa Dušana o 3 roky i po dosažení věku odchodu do emeritury, který současná ústava církve stanovuje na 65 let. Současný biskup totiž v souladu s naší církevní ústavou navrhl synodě, že je ochoten ve své biskupské funkci setrvat i po dosažení stanoveného limitu.

V sobotu 17. října se proto hned ráno sešlo celkem 51 delegátů jednotlivých farností (a několik hostů) v nádherných renovovaných prostorách pacovského zámku, kde se o jejich pohodlí laskavě a štědře postarali pacovští a pelhřimovští farníci. Naše setkání jsme zahájili společnou eucharistickou slavností, po které všechny delegáty oficiálně přivítal místní starokatolický farář Grzegorz Żywczok. Ve svém krátkém proslovu mimo jiné účastníkům připomněl, že v Pacově se synoda koná již podruhé – a i tentokrát trvá jenom jediný den. Celá bohoslužba vyjadřovala prosbu o působení Ducha svatého v průběhu nadcházejícího jednání a hlasování synody. Po bohoslužbě a krátkém občerstvení bylo oficiálně zahájeno zasedání 48. synody. Podle příslušných předpisů synodě i tentokrát předsedal místopředseda synodní rady Květoslav Krejčí, který oficiálně otevřel její zasedání, představil navržený program

a zapisovatele. Před hlasováním o navrženém programu synody vznesl delegát pražské farnosti Radim Šrám návrh na změnu ústavy – a to konkrétně na změnu věku odchodu biskupa do emeritury v § 11, ods. 2 ze současných 65 let na 70. Argumentem pro tuto změnu byla podle navrhovatele skutečnost, že se neustále zvyšuje průměrný věk dožití, a tak bude tato část ústavy do budoucna neudržitelná. Synoda tuto změnu ale nepřijala, jelikož by měla podle současných předpisů dopad už na aktuální zasedání synody, na co nebyli delegáti farností adekvátně připraveni.

Podle původního znění programu tak následovala zpráva a proslov biskupa, v rámci kterého shrnul své dosavadní působení v církvi a nastínil možné cesty pro církev do budoucna. Jako pozorovatel se mi tato zpráva jevila jako upřímné, sebekritické a současně i velmi lidské svědectví o cestě člověka, který toho pro církev mnoho obětoval. Události roku 1968, nelehká doba normalizace i naděje a zklamání porevolučních let... Vyvážené zhodnocení pozitivních i nelehkých chvil si v církevním prostředí jednoznačně zaslouží úctu.

Jako vizi do budoucna současný biskup synodě mimo jiné nabídl, že v případě přijetí jeho nabídky vykonávat dále biskupskou službu, bude kandidovat na post předsedy Ekumenické rady církví, obnoví sociální službu církve, bude usilovat o zachování a posílení starokatolického oboru na HTF UK a bude i nadále aktivně propagovat starokatolickou církev v médiích.

Na tento proslov biskupa následně navazovaly proslovy jednotlivých delegátů. Navzdory tomu, že projevy delegátů byly různé, jedno je spojovalo: naslouchání hlasu Ducha svatého a svému svědomí, ale i vděčnost Bohu za Jeho působení v naší církvi prostřednictvím biskupské služby našeho současného biskupa Dušana.

V návaznosti na všechno, co bylo řečeno, v závěrečném hlasování 48. synoda rozhodla (poměrem hlasů 22 pro, 27 proti, 2 se zdrželi), že podle § 11, odst. (2) biskup Dušan Hejbal skončí ve své službě v čele církve dne 16. července 2016, a nepřijala tak jeho nabídku na setrvání v úřadu.

Jelikož na to na samotném zasedání synody nebyla po závěrečném hlasování adekvátní atmosféra ani příležitost, chtěl bych na tomto

místě jménem celé církve vyjádřit upřímné poděkování našemu dosluhujícímu biskupu Dušanovi Hejbalovi, jehož zásluhou se většina z nás mohla setkat se starokatolictvím, a stát se jeho aktivní součástí. Nesmírně si cením všech darů, které jsme měli možnost zakusit prostřednictvím jeho služby. Věřím, že emeriturou se jeho působení v církvi a pro církev nekončí a budeme moci i nadále čerpat z jeho duchovní služby.

✉ Martin Kováč

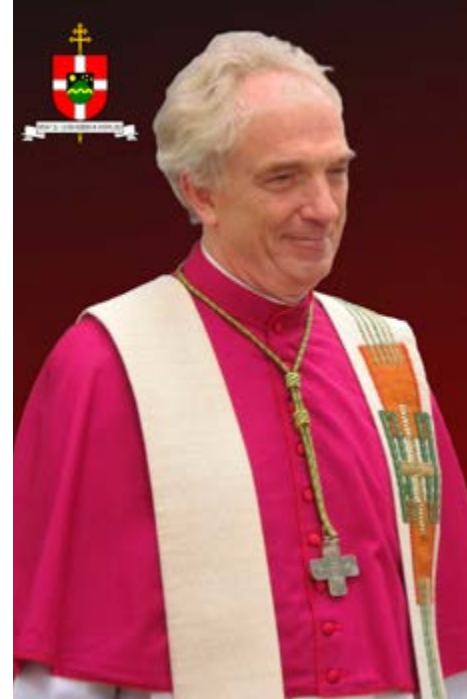
Rozhovor... Jorisem Vercammenem

Joris Vercammen se narodil v Belgii v roce 1952 a roku 2000 byl zvolen 83. arcibiskupem Utrechtské Unie. Letos v červnu navštívil Prahu v rámci biskupské konference a při této příležitosti jsme mu položili pár otázek.

Pane arcibiskupe, 1. července oslavíte 15 let od svého biskupského svěcení. Jak byste zhodnotil těchto 15 let svého úřadu?

Byla to velmi náročná a intenzivní doba. Obecně se dá říci, že situace církve se nevyvinula způsobem, který by naše poslání činil jednodušší. Sekularizace v naší evropské společnosti pokročila. Pro nás jako pro malou církev, která má omezené zdroje, to znamená, že potřebujeme mnoho kreativity, abychom mohli pohnout dopředu se svými cíli. Jedna z nejdůležitějších věcí v tomto ohledu je, abychom byli viditelní v ekumenickém hnutí. To je hnutí, které nám dává nejen autoritu jako součást globální církve, ale které nám nabízí i možnost přispět ke společnému poslání tím, jak jsme sami svým způsobem církvi. Jeden z úkolů, který se snažím naplnit, je zajistit tuto naši přítomnost na mezinárodní úrovni. Vyžadovalo to mnoho úsilí, ale přineslo nám to také mnoho respektu a uznání. Váží si nás pro náš způsob, kterým žijeme svou katolicitu.

Jako své biskupské heslo jste si vybral verš z Jana 10,10 b (I mohou mít život v hojnosti). Proč právě toto motto? Čím vás tento verš oslovil?

Tento verš shrnuje celé poslání církve a to, co znamená být křesťanem. Víra v Boha je o zakoušení hojnosti života: je to hojnost v lásce a v tom, že můžeme být milováni. Být křesťanem znamená být ve vztahu s ostatními lidmi. Je to naplňující vztah, v kterém se uskutečňuje Boží přítomnost a může být zakoušena.

Jinak jako arcibiskup a předseda biskupské konference máte určitě přehled o dění ve starokatolických církvích v jiných zemích. A jak víme, každá starokatolická církev má svá určitá specifika vedle toho, v čem se shodujeme. Jak vnímáte tyto odlišnosti? Nemůže to být nebezpečí možnosti určitého rozdělení, jako se to v minulosti stalo např. s PNCC?

Tyto rozdíly jsou v první řadě obohacením. Vidím, že ve všech našich církvích je přítomna

snaha o zlepšování kvality našeho církevního života, naší liturgie i teologie. Díky tomu může být výměna myšlenek a způsobů praxe velmi zajímavá a bohatá. Mezi biskupy panuje dobrá atmosféra, snaží se naslouchat jeden druhému a snaží se porozumět tomu, co se děje i v ostatních církvích. To ale bohužel nastalo v případě konfliktu s PNCC (Polská národní katolická církev v Kanadě+ a USA – pozn. red.). Tato církev kvůli svým vlastním vnitřním problémům nebyla schopna zít dostatečně vážně pozici našich evropských církví. Naslouchat jeden druhému, to vyžaduje odvahu! Jsem velmi rád, že tuto odvahu v biskupské konferenci zakouším.

A když už tu hodnotíme starokatolické církve obecně, mohl byste ohodnotit i Starokatolickou církev v ČR? Jak vnímáte naši malou českou církev? Jakou máme reputaci v Utrechtu?

Jsem velmi hrdý na naši sesterskou českou církev! Víím, že je Česká republika jednou z nejvíce sekularizovaných zemí v evropském společenství. Velice si cením způsobu, jakým česká církev dokáže kousek po kousku růst. Během 20 nebo 25 let se toho tady mnoho dokázalo. A bylo to možné jenom díky inspiraci a vedení Vašeho biskupa, ale také díky spolupráci mnoha dalších lidí na bázi. Díky těmto mnoha lidem, kteří biskupovi pomáhají, může vaše církev spočívat doopravdy na mnohých ramenou. To není jen klíč k úspěchu na úrovni farností, ale dělá to vaši církev atraktivní, protože je svým druhem „lidovým hnutím“ a ne klerikální institucí. V tomto ohledu je pro nás česká církev velkou inspirací.

Navíc od roku 2006 jste byl zvolen do Ústředního výboru Světové rady církví. Jaké věci se

nyní řeší na světové církevní půdě? Je nějaká podobnost v problémech, které se řeší napříč konfesemi? Nebo je každá církev natolik jiná, že se každá vypořádává s vlastními starostmi?

Na globální úrovni je velice patrný rozdíl mezi situací církve na různých místech ve světě. Sekularizace je evropský fenomén, v jiných částech světa není náboženství vnímáno jako něco divného. Jsou tu také velké rozdíly, které se týkají etických otázek, jako je například stejnopohlavní manželství nebo eutanazie. Dalším problémem je to, že chudoba stále více hloubí propast mezi globálním severem a jihem. A k tomu všemu se připojují ještě environmentální problémy a země na globálním jihu doplácí na nedostatek zájmu bohatých zemí. Všechna tato témata byla na pořadu jednání Světové rady církví a budou i součástí naší „Poutní cesty za spravedlnost a mír“, která bude organizována ve všech církvích a ve všech zemích. My k této „pouti“ přispíváme specifickým způsobem prostřednictvím našeho projektu „Katolicita a globalizace“, který je společnou aktivitou Utrechtské unie a její sesterské církve na Filipínách – Filipínské nezávislé církve. Na tomto místě se o tom nemohu obšírně vyjadřovat, protože by to zabralo mnoho místa, ale určitě se k tomuto tématu ještě vrátíme v publikacích, které budou k dispozici třeba i na farní úrovni.

Teď se ale nemohu nezeptat na jedno důležité setkání, které proběhlo loni na podzim. Myslím samozřejmě audienci u papeže Františka. Jaký jste měl pocit z této schůzky? Jakým způsobem na nás římskokatolická církev nahlíží, a jak se stavíte k postoji římskokatolické církve, která odmítla *communio* s našimi církvemi na základě svěcení žen?

Účastníci červnového zasedání IBK v Praze. Biskup Vercauteren třetí zleva, vpravo od něj stojí biskup Klusmeyer.

Bylo to v každém případě historické setkání. Jeho praktické dopady jsou sice omezené, ale symbolická hodnota je velmi vysoká. Měli jsme možnost ukázat svůj vztah k římské stolici. Přestože bychom si přáli, aby římský biskup smýšlel více synodálně a konciliárně, rozhodně nejsme proti instituci papežství, jako určité formy předsednictví světového křesťanského společenství, ba právě naopak. Navíc jsme využili této možnosti, abychom sami sebe prezentovali jako společenství katolických církví, které jsou připraveny přispívat k šíření evangelia ve světě skrze svůj otevřený přístup ke katolicitě. Také otázka svěcení žen musí být nahlížena pod tímto úhlem pohledu. Je a zůstává to pro nás otázkou svědomí, což ovšem platí i v římskokatolické církvi. To, že jsme otevřeli apoštolskou službu i ženám, vnímáme jako snahu o naslouchání znamení doby. Naše zkušenost může v budoucnu přispět k tomu, že muži a ženy budou v církvích ve více rovnocenném postavení. Římskokatolická církev nás v tomto rozhodnutí následovat nemůže, ale to neznamená, že nemůže být otevřená pro naše zkušenosti. Pro nás to znamená, že se musíme soustředit na výzvy

rovného přístupu k církevní službě a na její teologickou identitu. Služba je v první řadě o uskutečňování Pánova příkazu starat se o lid a zvat ho k něčemu, co je „více než život.“ To je zosobnění Pánovy spásitelské intervence v lidských životech.

Na závěr bych však už nechala vážných otázek a zeptala se na něco odpočinkového. Jak se vám líbilo v Praze? Měl jste během biskupské konference čas si ji zase trochu projít? A co se Vám na Praze nejvíce líbilo?

Jednání biskupské konference je vždy velmi intenzivní, a proto nemám mnoho času na to se tu procházet. Ale mám Prahu velice rád a krásné počasí tohoto týdne způsobilo, že to tu působí ještě pohádkověji než jindy... Jako by se nad městem rozprostřela slavnostní atmosféra. Myslím si, že Češi vědí, jak si užívat života!

Děkujeme, pane arcibiskupe, za rozhovor.

☒ *Monika Mádlová
(překlad Petr Jan Vinš)*

Rozhovor s... Mikem Klusmeyerem

Rt. Rev. W. Michie „Mike“ Klusmeyer je sedmý biskup Episkopální církve v USA z diecéze Západní Virginie. Jako stálý zástupce své církve byl přítomen na Mezinárodní biskupské konferenci Utrechtské unie, která se konala 15.–19. června 2015 v Praze. Jak se žije církvím za velkou louží v zemi, kde je plně oddělena církev od státu? A jaký má vztah k naší církvi? Nejen na to jsme se ho při jeho pobytu v Praze zeptali.

Pane biskupe, v Americe je poměrně velká odluka státu od církve. Můžete nám, českým věřícím, kteří stojí teprve na začátku finanční odluky od státu, říct, co to znamená pro fungování církve v běžném společenském životě? Jsme někde uprostřed. Ve většině věcí jsou církev a stát oddělené, ale mnoho lidí je v této věci stále zmatených. Chtěli by, aby se stát nepletl do toho, jak oslavujeme Boha, ale zároveň by si přáli, aby církev kontrolovala to, jak jedná vláda. Někdy je to až matoucí. Ale ta svoboda, kterou nám toto uspořádání dává, ta je pro církev velice důležitá. Stát nám přeci nemůže říkat, jakým způsobem máme být křesťany.

Amerika je také známá svou svobodou a tedy možností vyznávat jakékoliv náboženství, což

znamená, že je u vás i velké množství různých církví a náboženských společenství. Tedy i těch křesťanských. Jak u vás fungují ekumenické vztahy? Pěstujete v Západní Virginii ekumenu?

Západní Virginie byla ekumenická po velmi dlouhou dobu. V našem malém státě spolupracujeme na hledání řešení pro různé problémy (vzdělání, drogy, chudoba). Máme svou Ekumenickou radu církví Západní Virginie, která pracuje velice dobře. Spolupracujeme spolu navzájem, ale nesnažíme se druhému brát členy. Věřím, že Ježíš po nás chce, abychom spolupracovali. Tak se o to pokoušíme, a na různých úrovních se nám do různé míry daří.

Mohl byste nám nyní, prosím, trochu více přiblížit Episkopální církev? Čím je podobná starokatolickým církvím a v čem se liší?

Nacházíme se někde na půli cesty mezi římským katolicismem a protestanty. Sami se rádi nazýváme „via media“, tedy střední cesta. Nemáme žádnou centrální autoritu,

jako je třeba papež, ale neseme historickou víru a řád platný od dob rané církve. Věříme ve vyznání víry a v Písmo, stejně jako v ekumenické koncily. Učíme 7 svátostí a eucharistii považujeme za ústřední bod našich životů. Když přijíždím na IBK, vždycky se cítím jako bych byl mezi svými kolegy episkopálními biskupy. Fungujeme přesně stejným způsobem a zachováváme stejnou historickou víru.

Jako stálý zástupce Episkopální církve jezdíte na Mezinárodní setkání biskupů Utrechtské unie. Jak vnímáte toto spojení? Jaké pocity si odnášíte z biskupských setkání?

Abych byl upřímný, myslím si, že IBK je mnohem více, než jenom prosté setkání... Je to opravdové přátelství v Kristu. Účastnil jsem se IBK od roku 2004 a za tu dobu jsem poznal jednotlivé biskupy velmi dobře. Neustále mě překvapuje, jak křesťanskou úctu a lásku si mezi sebou biskupové prokazují, a jak vážně přistupují ke společné práci. Ježíše Krista pokládají za svůj středobod a milují jeho církev. Jsem velmi hrdý, že se těchto setkání mohu účastnit.

A když už jsme u pocitů. Jaký vztah máte k naší Starokatolické církvi v ČR? Měl jste možnost se s ní seznámit i trochu blíže, nebo ji znáte spíše jen z biskupských setkání přes našeho biskupa a jeho zprávy?

Zažil jsem ji jenom několikrát na svých návštěvách v České republice. Velký dojem na mě dělají mladí lidé, kteří zde chodí do kostela a energie a Duch, který je v církvi v České republice patrný. Je tu růst a vitalita,

od které se můžeme leccos učit. Myslím si, že váš český biskup je někdo, kdo tvrdě pracuje pro šíření Dobré zprávy o Ježíši. A vidím zde, jak tato zpráva táhne mladé lidi k sobě.

Ovšem když už jsme u české církve, nemůžu se nezeptat na vaše kořeny. Je známo, že vaše babička je původem Češka. Jaký vztah máte k České republice?

Moje vazba na Čechy je hlavně skrze mou babičku. Vždycky byla velmi hrdá na své české dědictví a naučila mě i pár slov. A co je ještě důležitější, naučila mě mít rád české jídlo. Moc rád jezdím do Prahy a do České republiky. Něco z toho, co mi vařivala, tady znovu potkávám. A tehdy jsem nevěděl co to je, ale mívali jsme doma několik skleniček z karlovarských skláren.

A na závěr už jen takovou otázku na odlehčení. Vy prý milujete pečenou kachnu. Kolikrát jste si ji dal, když jste byl v ČR?

Byl jsem v Praze jenom na 8 dní a z toho jsem pětkrát jedl kachnu! S knedlíkem. Bylo to úžasné. Pokaždé.

Děkujeme za rozhovor a doufáme, že se opět uvidíme, třeba nad pečínkou.

☒ Monika Mádlová
(překlad Petr Jan Vinš)

Dějiny českého starokatolictví

(seriál pro Communio)

Část 6. – Iškovi švýcarští husité

Je zajímavým historickým paradoxem, že první jazykově česká starokatolická bohoslužba byla slavena ve švýcarském Curychu. Dokonce tady na krátkou dobu vznikla i první jazykově česká starokatolická obec. Za tím vším stál pochopitelně nám již známý František Iška, který si přál postupně vybudovat církev, která by byla katolická, ale zohledňovala odkaz mistra Jana Husa.

V minulém díle jsme se setkali s Františkem Iškou a sledovali jsme jeho kroky z římskokatolické církve přes vídeňskou starokatolickou obec do Švýcarska. Tady začal Iška poprvé připravovat projekt založení jazykově české starokatolické církve. První konkrétní kroky začal podnikat už roku 1896, těsně před svým odjezdem do Bernu a pokračoval pak i v Bernu samotném. V bernském biskupském archivu je dochována jeho rukopisná poznámka, která obsahuje seznam možného budoucího duchovenstva plánované Československé církve. Z kontextu rukopisu je zřejmé, že Iška s osobami uvedenými na seznamu vedl různě intenzivní korespondenci. Je možné, že někteří římskokatolíti duchovní se na Išku obraceli i z vlastní iniciativy. Ze jmen uvedených na seznamu se jeden z kněží – Josef Peřina – skutečně starokatolíkem stal.

Počáteční agitace

Několikrát v průběhu svého bernského pobytu Iška navštívil Čechy a pořádal zde přednášky a besedy o národní církvi, přičemž zároveň

publikoval v Národních listech. V letech 1896–1898 přednášel dle své autobiografie Iška o národní církvi v Nové Pace, v Košířích, v Praze a v Olomouci. V roce 1898 u příležitosti sjezdu českých katolíků publikoval v Národních listech pět tezí žádajících znárodnění a zlidovění církve a revizi Husova procesu. Od samotného počátku svých aktivit se Iška musel potýkat s odporem některých kruhů v jazykově německých starokatolických obcích na území rakouské monarchie, které vnímaly otázku jazykově českých starokatolických obcí jako věc národnostně problematickou. K prvnímu vážnějšímu střetu došlo roku 1897 u příležitosti konání 4. mezinárodního starokatolického kongresu ve Vídni, dlouho před tím, než byla slavena vůbec první česká starokatolická bohoslužba. Zde Iška přednesl k jednání článek, který se týkal formální rehabilitace Mistra Jana Husa a Jeronýma Pražského. Snaha o tuto rehabilitaci měla přímou souvislost s duchovní identitou Iškou plánované Církve československé.

Znovuobnovení české církve

Na samotném kongresu došlo k velkému veřejnému vystoupení Františka Išky na druhém shromáždění delegátů v spolkovém zasedacím sále vídeňské staroměstské radnice dne 2. 9. 1897. Iška zde ve svém projevu shrnul svá, z hlediska možného šíření starokatolictví velmi pozitivní, zjištění z návštěvy Čech a popřel, že by usiloval o politické cíle. Zdůraznil politickou neutralitu a fakt, že ve věci vytvoření (resp. znovuoobnovení – tohoto

K Husovu kameni v Kostnici přijížděly delegace

Husa a Jeronýma rehabilitovali starokatolíci roku 1897

termínu Iška užívá v odkazu na církve cyrilometodějskou a podobojí) národní církve „jde v této otázce pro nás Slovy o náboženství, nikoli o politiku.“

Na Iškovu stranu se bezprostředně poté ve svých projevech postavili dva jazykově němečtí duchovní, farář Tobias z Gottesbergu a farář Deprida z Desné. Oba shodně vyslovili názor, že zůstane-li celá záležitost jen na úrovni náboženské, neměl by být problém českou národní církev zorganizovat. Vídeňský poslanec prof. Josef Bendel následně pravděpodobně poprvé vyjádřil myšlenku, která bude provázet jazykově českou církev až do vypuknutí II. světové války: myšlenku existence dvou církevních celků na tomtéž území, které by byly zorganizovány s ohledem na národnostní a jazykovou příslušnost a zohledňovaly by odlišné potřeby a osobitost jednotlivých národností.

Hus rehabilitován

Vídeňský starokatolický kongres nakonec článek o Mistru Janu Husovi a Jeronýmu Pražském přijal, jejich upálení prohlásil za zcela nekřesťanské a konstatoval, že utvoření české národní církve na starokatolických základech

bude návratem k duchu a víře Cyrila a Metoděje. Povzbuzen tímto pozitivním ohlasem na kongresu, započal Iška s organizací první české starokatolické bohoslužby. Již dříve vypracoval český překlad bohoslužebných textů, který byl konzultován se švýcarským biskupem. Vzhledem k tomu, že byl doposud činný jako pomocný duchovní při kostele sv. Petra a Pavla v Bernu ve Švýcarsku, rozhodl se tuto bohoslužbu svolat u příležitosti oslavy výročí mučednické smrti Mistra Jana Husa na den 7. 7. 1898 do starokatolického kostela v relativně dobře dostupném a od Kostnice nepřilíši vzdáleném Curychu.

Přípravy první bohoslužby

Pro českou bohoslužbu se Iškovi podařilo získat podporu místního krajanského spolku Hus, který bohoslužbu organizačně zaštitil, a krom toho konání bohoslužby podpořil i tehdejší švýcarský starokatolický biskup Dr. Eduard Herzog. Bohoslužbě předcházela rozsáhlá letáková kampaň na území Čech. Leták nadepsaný „Uprímným ctitelům Mistra Jana“, distribuovaný v počtu tisíců kusů spolu s liturgickou brožurkou obsahující českou liturgii po vlasteneckých kruzích po

Biskup Eduard Herzog konzultoval českou liturgii

Přijíždí delegace

V předvečer konání bohoslužby dorazila do Curychu početná delegace Čechů, převážně zástupců různých vlasteneckých spolků, kteří před tím slavnostně pokládali věnce u památního kamene na místě Husovy popravky. Na večerním shromáždění v hotelu Romer vyslechli delegáti přednášku o národní církvi a usnesli se na zaslání pozdravného telegramu švýcarskému biskupovi Dr. Eduardu Herzogovi. Tento telegram byl psán francouzsky, což se vzápětí stalo terčem kritiky ze strany jazykově německých starokatolíků v rakouské monarchii.

Bohoslužbu v augustiniánském kostele sloužil bielský farář Anton Absenger, jemuž asistovali Dr. František Iška a již zmíněný Josef Peřina, který se tou dobou rovněž zdržoval v Bernu. S výjimkou částí Gloria a Credo, které zpíval chrámový sbor v němčině, proběhla celá bohoslužba v českém jazyce a byla doprovázena zpěvy chorálů Kdož sú Boží bojovníci, Hospodine pomiluj ny a dalšími českými písněmi. K přijímání podle reportáže uveřejněné v listě Deutsche Merkur přistoupilo na 50 Čechů, dosud římských katolíků. Po bohoslužbě následoval společný slavnostní oběd, na němž se účastníci zavazovali všemožně podporovat vytvoření české národní církve ve vlasti. Byla přijata také řada blahopřejných telegramů od představitelů různých spolků a od osobností veřejného života, např. od mladočeského poslance, nadšeného panslavisty Jana Vašatého.

Vzniká obec

Další české bohoslužby v Curychu se konaly 9. 10. 1898 a 26. 12. 1898. Na shromáždění

obce dne 8. 1. 1899 pak bylo zvoleno šestičlenné představenstvo budoucí obce. Oficiálně bylo založení obce oznámeno dopisem Česko-slovanského družstva v Curychu ze dne 29. 1. 1899 a curyšský starokatolický Spolek péče o kostel na svém jednání v témže roce přiznal v rezoluci č. 37/1899 česko-slovanské obci určitou míru samostatnosti s tím, že dokud se nekonstituuje česko-slovanská církev jako taková, zůstává tato obec pod jurisdikcí švýcarského biskupa a součástí starokatolické farnosti Curych. Samotné stanovy „první obce česko-slovanské církve národní“ prohlašují tuto obec zárodkem samosprávné národní církve českoslovanské a definují věroučnou základnu této církve odkazem na tradici nerozděleného křesťanství, určují její autokefalitu podrobenou pouze autoritě všeobecného (ekumenického) koncilu a za nejvyšší

správní úřad církve určují synodu, která se skládá ze zástupců obcí a z duchovních, a synodou volenou synodní radou. Jak v synodě, tak v synodní radě měla být zaručena většina laikům. Zároveň stanovy určují organizační strukturu budoucích obcí a jejich národní charakter. Do konce ledna 1899 se do české starokatolické obce v Curychu přihlásilo 49 dospělých s 31 dětmi. Cesta k vytvoření jazykově české církve byla otevřena, ale nebyla jednoduchá a bez zvrátů.

☒ *Petr Jan Vinš, farnost Praha*

celých Čechách a Moravě, shrnoval Iškův církevní záměr, jehož počátkem husovská bohoslužba v Curychu měla být, následujícími slovy:

„Touto bohoslužbou přiblížíme se skutečnění a vybudování českoslovanské národní církve katolické, která bude svou věroukou čistě katolickou, stojíc pevně na stanovisku nerozdělené církve původní, bude sesterskou církví všech pravověrných církví, tedy v první radě velké slovanské církve východní, bude úplně samostatnou bez cizí nadvlády, bez cizího ducha, bez cizí řeči, bude vskutku církví lidovou, lid sám bude spravovat si její záležitosti, voliti své kněze a pečovati o to, aby v ní nepanovalo přijímání osob, ale rovnost všech údů.“

V tomto kostele se konala první česká starokatolická bohoslužba

Interiér curyšského kostela

Svatý Vincenc z Lerina

Vážení čtenáři, rádi bychom články v našem časopise rozšířili o další tematický seriál. Nově bychom Vás chtěli seznamovat s životem a působností historických osobností, které naše starokatolická církev považuje za klíčové pro naši víru. Na stránkách Communia se tedy budete setkávat jak se světci, kteří jsou uctívání většinou křesťanských církví, tak i se svatými, které ve své litanii mají pouze některé denominace (např. Mistr Jan Hus).

Jako první v našem seriálu týkajícím se „starokatolického nebe“ se nemůžeme věnovat nikomu jinému než svatému Vincencu z Lerina.

Vincenc z Lerina, (+ cca 450), kterého považujeme za církevního otce, paradoxně pojem „církevní otec“ sám definoval. Pocházel z Galie, byl vědecky vzdělaný a pravděpodobně se věnoval vojenské kariéře. Tento život si užíval plnými doušky, ale pak prožil vnitřní obrátení a odešel do tehdy nově vzniklého benediktinského kláštera na ostrově Lérins u města Nizy, aby dle svých slov unikl „z bouří života světského“ a vyprostil se tak z marnivosti a pýchy. Bližší informace o jeho dalším životě nejsou známy. Proslaven je převážně skrze své dílo *Commonitorium* (r. 434), které napsal pod pseudonymem Peregina (poutník). V tomto díle popisuje katolickou nauku a hájí ji proti bludům. Z této knihy pochází známá věta: „Držíme se toho, co všude, vždycky a všichni věřili. To je opravdu a skutečně katolické.“ A právě k této Vincencově větě se odvolává i Utrechtská deklarace starokatolických biskupů z roku 1889 hned v prvním odstavci.

Datace Vincencovy smrti také není zcela přesná. Dle zprávy od Gennadia Masillia, křesťanského kněze a historika, víme, že Vincenc zemřel za vlády římského císaře Theodosia II. (východ) a Valentiana III. (západ). Tím můžeme konec jeho života datovat do let 434–450 po Kr. Kardinál Caesar Baronius ho pak v roce 1589 zařadil do Římského martyrologia a jeho památka se připomíná 24. května.

Vincencovo Commonitorium a jeho boj proti kacírství

Vincenc *Commonitorium* napsal tři roky po koncilu v Efezu (r. 431) jako určitou reakci na boj s kacírstvím. Snažil se v tomto spisu jasně určit, co je katolické (obecné) a podle čeho se pozná bludařství. Na efezském koncilu se totiž řešilo dvojí bludné učení. Za prvé se zabýval nestoriánstvím. Toto učení bylo pojmenované po jeho hlasateli Nestoriově. Ten hlásal, že Ježíš byl pouhý člověk, v němž Logos přebývá pouze jako v chrámě – nazýval tedy Krista jen jako θεοφορος, nositel Boha. Marii pak tím pádem označoval pouze slovem χριστοτοκος, nositelka Krista. Proti tomu se koncil rázně postavil a s dogmatem o boholidství Ježíše Krista a prohlásil Pannu Marii za θεοτοκος, nositelku Boha neboli Bohorodičku. Právě obhajobu tohoto usnesení můžeme nalézt ve Vincencově *Commonitoriu*.

Jako druhá hereze byl odsouzen pelagianismus, vytvořen mnichem Pelagiem, který se postavil proti nauce sv. Augustina o dědičném hříchu a o predestinaci. Podle Pelagia byl Adam svým činem v ráji pouze špatným příkladem a Ježíš Kristus pak jen dal opět dobrý příklad k následování. Lidé se tak podle Pelagia rodí nevinní

bez zatížení dědičným hříchem a nejsou nijak ovlivněni Adamovým činem. Tím ovšem byl v rozporu s Písmem svatým.

Proto také Vincenc ve svém díle jasně určuje, co má být pramenem víry a podle čeho mají být posuzovány všechny nauky víry: Písmo svaté a Tradice, čili ústní podání. Církev je podle Vincence ze svého učitelského úřadu, který jí byl svěřen samotným Kristem, povinna „zachovávat nauky víry neporušeny, aniž by od nich ubírala anebo k nim přidávala. Vzniknou-li odchylná mínění, tu sněmy obecné dávají rozhodnutí jasná a srozumitelná... Známkou bludaře je, vzpírá-li se rozhodnutí Apoštolské Stolice. Sněmy pozbyvají moci, odporují-li rozhodnutí Apoštolské Stolice.“ Známy je také jeho výrok: „Kdo nenáleží k víře obecné, trpí škodu na svém spasení.“

Vincenc a semipelagianismus

Jako reakce na spor mezi Augustinem a Pelagiem vzniklo učení zvané semipelagianismus. Tato nauka je určitým kompromisem mezi dvěma názorovými postoji. Dle ní je lidstvo zatíženo dědičným hříchem, ale nikoliv natolik, aby mu to bránilo ve spolupráci s Bohem. Ovšem i proti této středové cestě mezi teologickými výklady o Boží milost mluví Písmo (Ř 3,10–18; J 6,44). Proto roku 529 na synodu v Orange byl semipelagianismus též odsouzen jako hereze a tak byl ukončen skoro stoletý teologický spor. Výsledek synodu byl následně potvrzen k všeobecné platnosti římským biskupem Bonifácem II.

Za hlavní představitele semipelagianismu jsou považováni Jan Cassian a kupodivu právě Vincenc z Lerina, a to proto, že semipelagianismus pochází z Galie a Lerinští mniši patřili teritoriálně k jižní Galii. Dá se tedy předpokládat, že k tomuto teologickému

názoru se spolu s klášteřem mohl přiklánět i Vincenc. Tato domněnka se však nedá s určitostí potvrdit, protože ve svém *Commonitoriu* se semipelagianické myšlenky neobjevují. Na druhou stranu, když ve svém spise uvádí teology a učitele, kteří podle jeho názoru jsou významným přínosem k obraně a šíření evangelia, sv. Augustina v seznamu neuvádí. Dá se jen těžko předpokládat, že tak velkého teologa by prostě jen opomněl. To je spíše pravděpodobnější, že se Vincenc s Augustinem názorově neshodoval a ve sporu o dědičném hříchu se spíše přikláněl na stranu semipelagiánů.

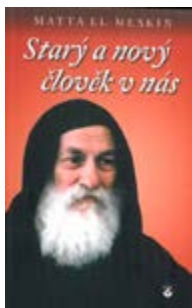
Vyznání Quicumque

Vyznání Quicumque (podle prvního slova vyznání) je též známo jako Atanásovo vyznání víry (resp. Athanasianum) právě proto, že jeho autorství je připisováno Atanáši z Alexandrie. Je však velmi zvláštní, že by on mohl být skutečným autorem vyznání, protože ve východní církvi Athanasianum bylo neznámé až do 12. století. V dnešní době se spíše spekuluje o tom, že by toto vyznání mohlo pocházet z Galie a že vzniklo až v 5. století, tedy o století později než se původně předpokládalo. Těmto domněnkám velmi pomohl objev z roku 1940, kdy se našla ztracená Vincencova Excerpta. Jazyk nalezeného spisu se výrazně podobá jazyku vyznání, a proto se nyní odborníci přiklání k názoru, že autorem vyznání je právě Vincenc z Lerina.

Quicumque obsahuje shrnutí církevní nauky o Trojici a boholidství Ježíše Krista. Athanasianum je jedno ze tří kréd, které je uznáváno i starokatolickou církví, ovšem pro svoji délku a složitost není využíváno v liturgii.

☒ *Připravila Monika Mádlová*

Prameny východní spirituality

Ve spolupráci s Karmelitánským nakladatelstvím budeme na stránkách Communia přinášet ukázky ze zajímavých knih o východní spiritualitě. Duchovní svět východních církví – pravoslavných a orientálních – byl starokatolíkům odjakživa velmi blízký. První představovanou knihou je sbírka textů a modliteb koptského duchovního učitele Matty el-Meskina s názvem Starý a nový člověk v nás.

Matta el-Meskin (vlastním jménem Jusuf Iskandar, 1919–2006) se narodil v prosté rodině v městě Banha v deltě Nilu. V roce 1944 absolvoval farmacii, jíž se živil až do roku 1948. Tento rok je rokem jeho povolání k mnišskému poustevnickému životu. Igu-men kláštera sv. Makaria v Egyptě se časem stal jednou z nejvýznamnějších osobností koptské pravoslavné církve. Jeho knihy se čtou nejen mezi kopty, ale po celém křesťanském světě.

Proměňujte se

Uprostřed všech trosek a nářku přichází Boží hlas: Ó synové života! Nechte mrtvé mrtvým, přijďte ke mně, abyste mohli žít, zanechte prokletí tomu, kdo si ho přeje, přijďte a zdarma dostanete požehnání. Probudte se jako Samson, odřízněte pouta, jež vás svazují, aby moje síla byla ve vás a moje milost aby vás již nikdy víc neopustila. K prvnímu kroku dochází

podnětem milosti. Nebojte se tedy. Pokání daruje Bůh těm, kdo prosí o pomoc, kdo hledají život místo smrti. Je to totiž dar zdarma daný, přestože se to může jevit jako dobrovolný návrat. Je to Bůh, kdo volá; kdo slyší a odpoví, obdrží zaslíbení spolehlivá po všechny časy. Jestliže člověk odpoví na Boží hlas, začne proměna, jež patří k nejcennějším dílům milosti. Člověk snadno přejde ze služby instinktům k tomu, že instinkty podřídí do služby Boží slávy. Z otroctví instinktů přejde k tomu, že je zotročí, aby se sám pozvedl ke světlu a pocítil vůni svobodného života. Samotný instinkt se promění v sílu, jež vytváří nového člověka, člověka s charismaty založenými na proměněných instinktech.

Modlitba

Duchu Boží, stále ještě hledám tvou tvář, stále prosím o tvé milosrdenství. Neotáčej stránku své lásky tak rychle, tolik věcí ti chci sdělit a darovat. Mám lítost a pokání, mám slzy, modlitbu a modlím se, postím se. Počkej, nepřestávej být trpělivý, laskavý a láskyplný, ještě chvíli. Nejsem schopný snášet tvůj hněv, ani tvé svědectví, tvá nařízení, tvé předpisy. K tobě volám: nespěchej! Buď ty sám mým zástupcem u sebe. Přestože moje duše padá na tvář kvůli hříchu, pod tíží hříchu, buď ty sám mou spravedlností. I když jsem sklouzl dolů až do Hádu, tvá ruka pozvedá do výšin, až do nebe. Nesnáším svůj pád. A i kdybych se od tebe vzdálil ze své vůle, kam bych mohl utéci od tvého Ducha? Přitahuj mě k sobě a příběhu k tobě. Má vzdálenost od tebe nemá jiný lék než tvoji blízkost ke mně.

☒ Připravil Petr Jan Vinš

Zprávy

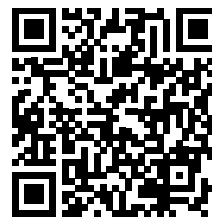
Biskup Dušan v roce 2016 odejde do emeritury

V sobotu 17. října 2015 se v Pacově konala mimořádná synoda Starokatolické církve v ČR. Na pořadu jednání byl pouze jeden bod týkající se prodloužení mandátu biskupa Dušana Hejbala, který v roce 2016 dovrší věku 65 let, a v souladu s ústavou církve nabídl synodě pokračování ve funkci biskupa na další tři roky. Zástupci duchovních i laiků však jeho nabídku nepřijali (22 hlasů pro pokračování, 27 proti, 2 se zdrželi) a poděkovali biskupu za dosavadní činnost, kterou pro naši církev vykonal. Biskup Dušan tak 16. července 2016 skončí ve své službě a odejde do emeritury. Na duben 2016 proto biskup Dušan svolal 49. řádnou synodu, kde by měl být zvolen nový biskup Starokatolické církve v ČR.

Jáhenská svěcení

V sobotu 28. listopadu 2015 v 10 hodin se v katedrálím chrámu sv. Vavřince na Petříně bude konat slavnostní bohoslužba, při které od biskupa Dušana přijmou jáhenské svěcení Petra Baslová, Monika Mádlová a Martin Kováč.

Rozhlasová bohoslužba z Prahy

V neděli 15. listopadu 2015 byla od 9 hodin z rotundy Nalezení sv. Kříže přímým přenosem přenášena eucharistická slavnost na Českém rozhlasu 2. Předsedal biskup Dušan Hejbal.

Třídenní pout' do Polska

Dne 10. září 2015 se farnici z Pacova a Pelhřimova vydali na třídenní poutní zájezd do Polska. Cesta vedla přes Šumperk, kde se konala večerní bohoslužba, a poté příjemné večerní posezení s celou rodinou místního faráře Pavla Cepka a části šumperské farnosti. Další den patřil návštěvě poutního místa

Częstochowa, které je největším svého druhu v Polsku. Ročně ho navštíví tisíce poutníků z celého světa. Nejvíce zájmu budí vždy kaple s obrazem „Czarne Madonny“, ze které každý večer ve 21 h polská televize vysílá tzv. „Apel Jasnogórski“ ukončený požehnáním místního římskokatolického arcibiskupa. Není výjimkou, že se v této kapli konají celonoční modlitební bdění. Poslední den patřil návštěvě místa, které v srdcích mnoha lidí vzbuzovalo a vzbuzuje bolestné pocity. Je jím koncentrační tábor v Osvětimi.

Zástupci církví se zastali restituentů

Zástupci České biskupské konference, Eku-menické rady církví a Federace židovských obcí ve své společné tiskové zprávě apelovali na vládu, aby se zasadila o vyřešení nedokončeného procesu restitucí především zemědělského majetku, který se týká lidí, kterým byl po únoru 1948 protiprávně zabaven majetek a dosud nebyl znovu vydán.

48. mimořádná synoda starokatolické církve

